

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет здоров'я та фізичного виховання
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти
Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Рівненський державний гуманітарний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Державний заклад «Луганський державний медичний університет»
Комунальний заклад «Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти»
Закарпатської обласної ради
Університет охорони здоров'я та соціальної роботи
Св. Єлизавети в Братиславі
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнська науково-практична конференція
з міжнародною участю

СПЕЦІАЛЬНА ТА ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ: ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ

23–24 жовтня 2025 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

СМОЛАНКА Володимир – доктор медичних наук, професор, ректор, ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – голова організаційного комітету;
МИРОНЮК Іван – доктор медичних наук, професор, проректор з наукової роботи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
СІВОХОП Едуард – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету здоров'я та фізичного виховання, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
СТЕБЛЮК Світлана – доктор педагогічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти, заступник декана з наукової роботи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
ФІЛАК Ярослав – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
ФІЛАК Фелікс – кандидат медичних наук, доцент кафедри основ медицини, голова науково-методичної комісії факультету здоров'я та фізичного виховання, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
СІВОХОП Ярослав – кандидат педагогічних наук, доцент, директор, Комунальний заклад «Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти» Закарпатської обласної ради;
КОЛУПАСВА Алла – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу інклюзивного навчання, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченка НАПН України;
ТАРАНЧЕНКО Оксана – доктор педагогічних наук, головний науковий співробітник відділу освіти дітей з сенсорними порушеннями, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченка НАПН України;
ДИЧКІВСЬКА Ілона – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської, Рівненський державний гуманітарний університет;
СЛОЗАНСЬКА Ганна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;
VANSAC Peter – Prof. ThDr., PhD., Dr. h. c. Head of Department of Social Work Institute of bl. M. D. Trčku, Michalovce, Словаччина.

Спеціальна та інклюзивна освіта в сучасному вимірі: досвід та інновації : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Ужгород, 23–24 жовтня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 420 с.

ISBN 978-966-397-553-5

УДК 376'06(062.552)

ISBN 978-966-397-553-5 © ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025
© Українсько-польське наукове видавництво
«Liha-Pres», 2025

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Processes and challenges of inclusive education of Roma children
from socially disadvantaged backgrounds in Slovakia

Vansač Peter, Noga Vladimír, Kenderešová Elena.....12

Інклюзивна освіта та реабілітаційні технології для пацієнтів з ампутованими
кінцівками: європейський досвід та українські перспективи

Антонова-Рафі Юлія Валеріївна, Худецький Ігор Юліанович19

Current status and features of the development of inclusive education
in the United States of America

Batyuk Liliya Vasylivna, Zhernovnykova Oksana Anatoliyivna.....23

The problems of inclusive education during martial law in Ukraine

Vasylenko Olena Viktorivna.....27

Освітньо-інклюзивний капітал: зміни виш-викладання філософії

Діденко Лариса Віталіївна31

Інклюзивні практики підтримки професійної самореалізації осіб з аутизмом
в Україні та Ізраїлі

Іроні Світлана Григорівна.....38

Освіта дітей з ООП в Україні: ретроспективний аналіз розвитку та виклики
воєнного часу

Колупасєва Алла Анатоліївна42

Гуманістичний вимір сучасної спеціальної освіти

Маліновська Наталія Василівна48

Формування інклюзивної компетентності у здобувачів вищої освіти
в умовах університету

Стеблюк Світлана Василівна, Хома Ольга Михайлівна51

Методичний інструментарій інклюзивної освіти: технологічний комплекс
викладання та навчання

Таранченко Оксана Миколаївна55

Упровадження інклюзивного навчання: реалії, труднощі, очікування

Федорчук Наталія Анатоліївна60

Стан інтеграції ідеї універсального дизайну
в інклюзивне освітнє середовище України

Шайнюк Анастасія Ярославівна.....65

НАПРЯМ 2. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

«Шафа інклюзії» як елемент організації інклюзивного освітнього простору
у закладі дошкільної освіти

Богатова Катерина Сергіївна 68

Розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку
з мовленнєвими труднощами засобами нейроігор

Васильєва Галина Іванівна, Чепак Марія Вікторівна 70

Система логопедичної роботи з корекції та попередження порушень голосу

Велентєєнко Поліна Євгенівна..... 74

Особливості використання арт-технологій в корекції звуковимови дітей
дошкільного віку

Войтович Оксана Василівна..... 78

Сучасні підходи до проведення уроку в спеціальній школі

Гаяш Оксана Володимирівна, Туряниця Сніжана Петрівна 82

Інклюзивне навчання: умови розвитку та виховання дітей з особливими
освітніми потребами

Диусь Каріна Іванівна, Кас'яненко Оксана Миколаївна..... 86

Особливості корекційної роботи з активізації мовлення у дітей
з відсутністю вербальних засобів спілкування

Довмат Анастасія Володимирівна, Косарєва Оксана Іванівна..... 89

Здоров'язбережувальна компетентність як основа формування здорового
способу життя дітей дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями

**Думнич Кароліна Вячеславівна, Шекула Каріна Володимирівна,
Шолтіс Габрієла Гейзівна..... 93**

Методика формування умінь будувати речення у дітей
старшого дошкільного віку з ЗНМ

Євтушок Вікторія Вікторівна, Косарєва Оксана Іванівна..... 96

Розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку
з ПМР засобами наочного моделювання

Євтушок Людмила Василівна, Косарєва Оксана Іванівна 100

Синхронізація всіх видів праксису в дітей із особливими освітніми
потребами

Єфименко Микола Миколайович..... 104

Результати формування прогностичних умінь молодших школярів
з інтелектуальними порушеннями засобами образотворчого мистецтва

Зан Ольга Михайлівна 109

Діагностика рівня сформованості компонентів психологічної готовності до шкільного навчання у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення	
Зень Галина Степанівна, Козлюк Ольга Андріївна	113
Аналіз методик корекції заїкання у дітей дошкільного віку	
Казакова Ірина Олександрівна	117
Роль складової структури слова у розвитку комунікативної компетентності дитини	
Кіріллова Анна Олександрівна, Назаренко Валерія Вікторівна.....	123
Педагогічні погляди В.О. Сухомлинського щодо особливостей навчання дітей з ООП у початковій школі у контексті сучасних реалій	
Лавренко Світлана Олександрівна	127
Використання методу візуалізації у роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями дошкільного віку	
Лешко Крістіна Євгенівна, Хома Тетяна Василівна	129
Особливості соціалізації дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання в закладі освіти	
Лизун Наталія Миколаївна	133
Комунікативні групи як форма роботи з учнями з розладами аутичного спектру	
Літвінова Олена Олександрівна.....	136
Розбудова ефективної освітньої діяльності школярів з розладами аутистичного спектра з опорою на стан сенсо-моторного розвитку	
Мельник Вероніка Миколаївна.....	140
Значимість зорово-моторного праксису для психофізичного розвитку дітей із особливими освітніми потребами	
Мога Микола Данилович.....	144
Використання індивідуального підходу в навчанні дітей з ООП в умовах інклюзивного класу	
Негусторова Юлія Сергіївна.....	148
Формування навичок мовленевої моторики у дітей із дизартрією засобами логопедичного масажу	
Парчук Леся Петрівна	151
Концепція та теоретичні засади раннього втручання у роботі з дітьми з розладами аутистичного спектру	
Пенцак Софія Михайлівна, Слозанська Ганна Іванівна	154
Формування різних видів контролю у молодших школярів з особливими мовленнєвими потребами	
Рібцун Юлія Валентинівна	158

Розвиток комунікативних навичок у дітей із ЗНМ III рівня засобами казкотерапії	
Руденко Наталія Миколаївна, Ковтонюк Аліна Іванівна	162
Казкотерапія як метод формування соціальних навичок у дітей з особливими освітніми потребами	
Сватко Руслана Сергіївна	166
Використання цифрових ресурсів у навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти	
Семененко Олена Борисівна	170
Організаційні засади у застосуванні комплексного підходу у супроводі дітей з особливими освітніми потребами у закладі загальної середньої освіти	
Скляренко Тетяна Владиславівна, Шарабуряк Альона Анатоліївна, Юдакова Інеса Сергіївна	173
Мистецтво Ебру як шлях до краси, спокою й самовираження дітей з особливими освітніми потребами	
Травнікова Наталя Павлівна	177
Комплексний супровід індивідуального розвитку учнів з порушеннями зору	
Турубарова Анастасія Володимирівна, Смоляк Володимир Мирославович	180
Психолого-педагогічні аспекти застосування рухливих ігор у розвитку моторних навичок дітей з інтелектуальними порушеннями	
Фатич Микола Петрович	184
Ігри-драматизації як засіб розвитку виразності мовлення в дошкільників із дизартрією	
Шостак Ольга Олександрівна, Абрамчук Олена Юрївна	188
Шляхи корекції дислалії в учнів початкових класів засобами логоритміки	
Шостак Ольга Олександрівна, Прит Марина Андріївна	192
Особливості ефективної взаємодії школи та сім'ї в умовах інклюзивного навчання	
Штанкевський Ігор Миколайович	195
Корекція просодичної сторони мовлення дітей старшого дошкільного віку із стертою дизартрією засобами інноваційних логопедичних методів	
Юрчук Олексій Іванович, Винник Мар'яна Сергіївна	199
Використання дидактичних ігор у корекції дислалії у дітей дошкільного віку	
Якимець Марія Іванівна	203

Словникова робота – один з найважливіших чинників формування словникового запасу на уроках української мови та літератури для учнів з порушеннями слуху

Ярошинська Наталія Броніславівна207

Даючи знання, не відбирай здоров'я: столи для стояння як шлях до активної та інклюзивної школи

Ясногор Марина Олександрівна, Савіцька Альона Валеріївна, Коновалова Олена Миколаївна.....209

Емоційне благополуччя: сутність та зміст, особливості формування у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення

Яцюк Анастасія Василівна, Джеджеря Клавдія Віталіївна213

НАПРЯМ 3. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Альтернативна та допоміжна комунікація у роботі з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку: психолого-педагогічний аналіз

Бучмей Дар'я Василівна, Мулеса Мирослава Юрійвна217

Інклюзивно-ресурсні центри як ключова ланка в системі підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами

Воротинцева Олена Олександрівна, Утьосова Олена Іванівна221

Психолого-педагогічний супровід як ключовий інструмент підтримки дітей з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти

Зобенько Наталія Анатоліївна225

Співпраця з батьками як складова психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі

Кіндрак Тетяна Миколаївна230

Виховання в сім'ї дитини раннього та дошкільного віку з порушеннями інтелекту

Кляп Маріанна Іванівна.....234

Роль психолога у мультидисциплінарній команді раннього втручання

Козак Марія Михайлівна239

Особливості інклюзивного навчання в закладі дошкільної освіти

Левицька Ганна Михайлівна244

Сучасні підходи до психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в інклюзивному середовищі

Любченко Інна Іванівна, Харченко Ірина Михайлівна, Сажіснюк Алла Петрівна248

Логоритміка як засіб корекційно-розвиткової роботи з дошкільниками з вадами мовлення в інклюзивному освітньому середовищі	
Носуля Валентина Авер'янівна	253
Від формального документа до реального плану: психолого-педагогічна характеристика дитини як ключ до якісного написання висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи в ІРЦ та розробки індивідуальної програми розвитку в закладі освіти	
Слободська Тетяна Вікторівна	255
Комплексна підтримка дитини з особливими освітніми потребами як умова успішної соціалізації особистості	
Сухорукова Алла Федорівна, Гречка Наталія Миколаївна, Лобода Олена Вікторівна	259
Співпраця педагогів та батьків в системі інклюзивного навчання: актуальність, очікування, проблеми	
Федорчук Інна Анатоліївна	264
Психоемоційна підтримка дітей з особливими освітніми потребами під час кризових ситуацій	
Цегельник Тетяна Миколаївна, Гарасим Яна Андріївна.....	268
Розвиток дрібної моторики за допомогою ігор та вправ з кінетичним піском для дітей з особливими освітніми потребами	
Чуприна Юлія Валеріївна	272
Сучасні виклики та перспективи навчання дітей з порушеннями слуху в умовах інклюзії: сурдопедагогічний погляд	
Шевченко Володимир Миколайович.....	274
Супровід родин, які виховують дітей з порушенням слуху	
Юдіна Людмила Іванівна.....	278
Soft skills як ресурс ефективного супроводу дітей з ООП	
Яцина Олена Федорівна	281

НАПРЯМ 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Оздоровчий потенціал доступних для населення міста Ужгорода фітнес-технологій	
Бондарчук Наталія Яківна	285
Фізична терапія та VR-технології як чинники підвищення ефективності відновлення	
Гузак Олександра Юрївна	290
Вплив терапевтичних вправ на опорно-рухову систему людини	
Дуткевич-Іванська Юлія Василівна, Мелега Ксенія Петрівна, Русин Людмила Петрівна.....	294

Педагогічні умови розвитку рухової активності осіб з порушеннями психофізичного розвитку засобами адаптивної фізичної культури Колишкін Олександр Володимирович	297
Теоретична оцінка можливостей та проблеми практичного застосування танцювально-рухової терапії у складних випадках лікування та реабілітації Куц Єва Михайлівна	301
Роль залученості до музики у підтримці резилієнтності внутрішньо переміщених молодших школярів Лук'янченко Ольга Миколаївна	306
Особливості використання засобів фізичної терапії для дітей з церебральним паралічем Мальцева Ольга Борисівна, Самойленко Світлана Михайлівна	311
Інноваційні технології віртуальної реальності в системі соціальної адаптації осіб з хронічними респіраторними порушеннями Мелега Ксенія Петрівна, Кіш Вікторія Павлівна	315
Здоров'язберігаючі технології в діяльності вчителя-логопеда Павлік Лариса Іванівна, Лиса Оксана Іванівна	319
Елементи когнітивно-поведінкової терапії як засіб підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни Потюк Софія Василівна	323
Проблеми впровадження VR/AR-технологій у психосоціально-корекційну роботу дітей з інвалідністю Росоха Наталія Михайлівна	327
Фізіологічні особливості серцево-судинної системи юних футболістів Русин Людмила Петрівна, Шанта Іван Федорович	330
Оптимізація фізичної активності дітей з РАС засобами сенсорної інтеграції Сабадош Мар'яна Володимирівна, Кіш Вікторія Павлівна	333
Використання здоров'язберігаючих технологій у фізичному вихованні інклюзивних груп Сивохоп Едуард Миколайович, Білогур Влада Євгеніївна, Семаль Наталія Володимирівна	337
Арт-терапія як метод збереження психічного здоров'я Соломка Едуард Тіберійович, Мацькович Марія Романівна	341
Розвиток фізичної реабілітації в контексті сучасних реалій Стеблюк Едуард Едуардович, Дубовенко Дмитро Олегович	345
Актуальні питання реабілітації, збереження здоров'я дітей з особливими освітніми потребами в умовах сьогодення Телегіна Ірина Вікторівна	347

Науково-теоретичні основи застосування оздоровчої гімнастики під час занять зі студентами	
Тулайдан Вікторія Геннадіївна.....	352
Засоби фізичної терапії підлітків з сколіозом II ступеня в умовах поліклініки	
Філак Ярослав Феліксович, Філак Фелікс Георгійович	356
Порівняльна оцінка ефективності інтегрованої терапевтичної програми для оптимізації статичної постави та профілактики болю в спині серед студентів із тривалою сидячою діяльністю	
Чопей Андріана Василівна, Сабадош Мар'яна Володимирівна	360
Використання ресурсорієнтованих стратегій та мультимодальних засобів навчання в інклюзії	
Якимович Тетяна Дмитрівна, Вархолик Галина Володимирівна, Николин Надія Павлівна.....	363

НАПРЯМ 5. ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Досвід формування ролі тьютора в інклюзивному освітньому просторі України	
Аллахвердієва Наталія Ярославівна	367
Практикоорієнтований підхід у викладанні спецметодики вивчення природознавства на спеціальності «Спеціальна освіта, логопедія»	
Горопах Наталія Михайлівна.....	370
Роль рефлексивних технологій у формуванні професійної готовності майбутніх логопедів	
Зданевич Лариса Володимирівна, Мисик Олеся Станіславівна	374
Комунікативна компетентність як складова педагогічної майстерності майбутніх спеціальних педагогів	
Кашуба Людмила Володимирівна, Вальо Жанна Георгіївна.....	379
Синергія педагогічної творчості та спеціальної дошкільної педагогіки у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців зі спеціальної освіти	
Козлюк Ольга Андріївна	383
Підготовка сурдопедагогів для роботи з дітьми з порушеннями слуху в умовах сучасних викликів	
Мостовий Любомир Петрович	387

Соціальна робота з людьми з інвалідністю: польська модель та розробка соціальних проєктів в Україні	
Нохріна Ірина Сергіївна, Швед Ольга Володимирівна, Спіріна Тетяна Петрівна	393
Роль педагогічної практики у становленні професійної компетентності вчителя-логопеда	
Самойлова Ірина Володимирівна, Кулешова Вікторія Володимирівна, Сокол Тетяна Володимирівна ...	398
Використання інтерактивних технологій навчання у вивченні курсу навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта в ЗДО»	
Токар Любов Петрівна	402
Формування толерантності та інклюзивної культури у майбутніх вчителів до професійної діяльності	
Трояновська Марія Миколаївна.....	406
Сенсорна інтеграція як сучасний засіб корекції порушень мовленнєвого розвитку дітей з РАС	
Тушич Анна Анатоліївна, Косарєва Галина Миколаївна	410
Професійна підготовка фахівців для корекційної освіти в умовах широкомасштабної війни рф проти України: національні цінності та патріотичне виховання	
Шевченко Світлана Миколаївна	413

Література

1. Гавриляк Л.С. Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця. *ЛЮГОС. Мистецтво наукової думки*. № 3. Квітень, 2019. С. 70–73.
2. Кашуба Л. В., Лабенко О. В. Щодо професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*. Випуск 193. Кропивницький : ЦДПУ, 2021. С. 224–230.
3. Нестеренко Л., Кучерова О. Визначення компонентів комунікативної компетентності науково-педагогічних працівників. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 40, том 2. С. 261–266.
4. Риторика та культура мовлення логопеда: практикум для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта / укладачі Барна Х. В., Чекан О. І., Кашуба Л. В. Мукачево : МДУ, 2022. 48 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-553-5-95>

СИНЕРГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Козлюк Ольга Андріївна

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології
та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна*

Обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна система підготовки майбутніх фахівців зі спеціальної освіти перебуває в динамічному розвитку, що зумовлено запитом суспільства на висококваліфікованих педагогів, здатних до роботи в умовах інклюзивного та спеціального освітнього середовища. Професійна діяльність такого педагога вимагає не лише ґрунтовних теоретичних знань, а й високого рівня педагогічної творчості та майстерності, креативного мислення, уміння приймати нестандартні рішення та гнучко реагувати на освітні потреби дітей з особливими освітніми потребами. Потреба у висококваліфікованих фахівцях зі спеціальної освіти пов'язана також з тим,

що в Україні розпочинається реалізація нового проекту «Психолого-педагогічне забезпечення якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами, орієнтоване на їхнє інтегрування в загальноосвітній простір в умовах інноваційних моделей надання їм освітніх послуг. Його мета – створити сучасну систему підтримки, яка дасть змогу дітям з особливими освітніми потребами (ООП) навчатися ближче до дому та максимально розкрити свій потенціал [1]. Згідно нового Закону України «Про дошкільну освіту» [2] одним із типів організації освітньої діяльності є спеціальний дитячий садок, який потребує висококваліфікованих педагогічних працівників, які здобули вищу освіту за спеціальністю «Спеціальна освіта».

Одним із шляхів формування професійних компетентностей майбутніх спеціальних педагогів є синергійне поєднання потенціалу дисциплін «Педагогічна творчість» та «Спеціальна дошкільна педагогіка». Їх взаємодія забезпечує інтеграцію знань про закономірності розвитку, навчання та виховання дітей з ООП, специфіку педагогічного впливу, корекційно-розвиткову спрямованість освітнього процесу з творчими методами, прийомами та педагогічними технологіями. Саме синергія цих дисциплін сприяє формуванню цілісного професійного бачення у студентів, розвитку їх здатності до творчого вирішення педагогічних ситуацій, моделювання освітнього середовища відповідно до індивідуальних потреб дитини, поєднуючи науковість, практичність і творчість.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти відображені у працях Н. Засенко, А. Колупаєвої, О. Мартинчук, С. Миронової, Н. Пахомової, М. Шеремет та ін.

Питання розвитку педагогічної творчості досліджували Н. Пихтіна, С. Сисоєва, О. Савченко, які підкреслювали, що творчість є невід’ємною складовою професійної компетентності педагога. Водночас у контексті спеціальної освіти творчість педагога набуває особливого змісту, оскільки виявляється у здатності бачити потенціал дитини, знаходити індивідуальні шляхи корекційно-розвиткового впливу, адаптувати методики до конкретних умов.

Водночас синергія педагогічної творчості та спеціальної дошкільної педагогіки як фактор формування професійних компетентностей майбутніх спеціальних педагогів досліджена недостатньо.

Мета статті – обґрунтувати значення синергії педагогічної творчості та спеціальної дошкільної педагогіки у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців спеціальної освіти та визначити ефективні педагогічні умови для розвитку творчого потенціалу здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. На думку М. Шеремет, процес підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти має здійснюватись у новій особистісно орієнтованій парадигмі, де буде уможливлено актуалізацію професійно важливих особистісних якостей, і яка буде орієнтуватись на формування професійної компетентності, що передбачає створення системи професійних навичок професійної культури спілкування, професійної рефлексії, самоуправління та управління професійною діяльністю, які дозволятимуть досягати професійного успіху, самореалізації, професійного самоздійснення [3, с. 8]. На основі аналізу наукових праць, можна стверджувати, що професійна готовність майбутнього фахівця спеціальної освіти є складним інтегративним утворенням, що включає мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти. На нашу думку, саме у процесі викладання таких дисциплін, як «Педагогічна творчість» і «Спеціальна дошкільна педагогіка» створюються умови для розвитку кожного з них.

Спробуємо коротко розкрити кожен з них.

Формування мотиваційно-ціннісного компоненту відбувається через аналіз життєвих і професійних ситуацій, обговорення різних кейсів, прикладів педагогічної майстерності, що стимулює здобувачів до усвідомлення значущості професії, розуміння її гуманістичного змісту. Важливу роль тут відіграють інтерактивні форми, зокрема: творчі проекти, майстер-класи, педагогічні ігри, що формують позитивну професійну ідентичність.

Розвиток когнітивного компоненту забезпечується в процесі вивчення обох освітніх компонентів. Так, дисципліна «Спеціальна дошкільна педагогіка» забезпечує оволодіння системою знань про закономірності розвитку, навчання і виховання дітей з ООП від народження до вступу їх до школи, розкриває специфіку організації освітньо-корекційного процесу, диференціацію педагогічних засобів. Теоретичні знання доповнюються аналізом відеофрагментів занять, розробкою власних дидактичних матеріалів. У свою чергу освітній компонент «Педагогічна творчість» розширює ці знання, формуючи здатність до інтерпретації педагогічних ситуацій, генерування нових ідей, розроблення авторських підходів у роботі з дітьми. Таким чином, теоретична база спеціальної дошкільної педагогіки отримує практичну реалізацію через творчу діяльність.

Розвиток діяльнісного компонента відбувається шляхом виконання творчих завдань із педагогічної творчості: моделювання педагогічних ситуацій, створення авторських дидактичних ігор, розробка конспектів інтегрованих занять, що поєднують корекційні та освітні цілі. Використання методів «мозкового штурму», «педагогічного колажу»,

«асоціативного ланцюга» сприяють формуванню креативного мислення, а заняття зі спеціальної дошкільної педагогіки вчать враховувати індивідуальні освітні потреби дітей, втілюючи їх в розробку корекційних завдань та вміння адаптовувати та модифікувати зміст навчання з урахуванням освітніх труднощів дітей з ООП.

Важливим складником професійної майстерності майбутніх фахівців спеціальної освіти є рефлексія. Використання рефлексивних щоденників, самооцінки творчих завдань, портфоліо творчих робіт, аналіз власного педагогічного досвіду, що дає змогу студентам усвідомити динаміку власного професійного зростання. Важливим результатом є інтеграція творчого підходу у професійно-практичну підготовку: здобувачі не лише засвоюють методики роботи з дітьми з ООП, а й навчаються гнучко адаптувати їх до конкретних освітніх умов, оволодівають навичками дизайн мислення. Це сприяє формуванню готовності до майбутньої професійної діяльності та педагогічному саморозвитку.

Висновки. Педагогічна творчість виступає ключовим чинником професійного становлення майбутніх фахівців спеціальної освіти, забезпечуючи здатність до пошуку нестандартних педагогічних рішень. Освітні компоненти «Педагогічна творчість» та «Спеціальна дошкільна педагогіка» у своїй взаємодії створюють комплексні умови для формування професійної готовності майбутніх фахівців зі спеціальної освіти до роботи з дітьми з ООП.

Ефективними педагогічними умовами є: інтеграція теоретичної та практичної підготовки, використання творчих методів навчання, організація рефлексивної діяльності студентів, створення ситуацій успіху.

Література

1. Спеціальна освіта ближче до дому: як змінюється система навчання для дітей з ООП. URL: <https://mon.gov.ua/news/spetsialna-osvita-blyzhchedo-domu-ia-k-zminiuietsia-systema-navchannia-dlia-ditei-z-ooop>
2. Про дошкільну освіту: Закон України. Київ, 2024.
3. Шеремет М. Професійна підготовка фахівців спеціальної освіти в умовах сьогодення. *Актуальні питання підготовки фахівців в галузі спеціальної та інклюзивної освіти*. 2020. С. 6–10. URL: <https://surl.li/vmsunq>